

KODEKS POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

POSTĘPOWANIE ZABEZPIECZAJĄCE I EGZEKUCYJNE KOMENTARZ

REDAKCJA NAUKOWA
ZBIGNIEW SZCZUREK

V WYDANIE
2017

KODEKS POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

POSTĘPOWANIE ZABEZPIEZAJĄCE I EGZEKUCYJNE KOMENTARZ

REDAKCJA NAUKOWA
ZBIGNIEW SZCZUREK

AUTORZY

KINGA FLAGA-GIERUSZYŃSKA, IZABELLA GIL, GRZEGORZ JULKE,
ALEKSANDRA KLICH, MAREK KOENNER, ROMAN KOWALKOWSKI,
WOJCIECH KOWALSKI, SŁAWOMIR KOZIK, HANNA LANGA-BIESZKI,
ZBIGNIEW MERCHEL, GRZEGORZ SIKORSKI, ZBIGNIEW SZCZUREK,
PAWEŁ SŁAWICKI, JAROSŁAW ŚWIECZKOWSKI, JAROSŁAW URBAN

V WYDANIE

2017

Redaktor prowadzący: Magdalena Ruzicka

Wydawca:

Currenda Sp. z o.o.
al. Niepodległości 703A
81-853 Sopot
tel./faks: 58 550 38 75
www.sklep.currenda.pl

© Copyright by
Currenda Spółka z o.o.

ISBN: 978-83-60833-86-5

Sopot 2017

Od wydawnictwa

Od ostatniego, czwartego wydania komentarza minęły cztery lata. W tym czasie Kodeks postępowania cywilnego był kilkadziesiąt razy zmieniany. Zmieniano ustawę o komornikach sądowych i egzekucji. Uległo zmianom wiele przepisów dotyczących postępowania egzekucyjnego. Wydano liczne nowe przepisy regulujące postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne, a egzekucja stała się jeszcze bardziej złożona. Rodzi to potrzebę nowego spojrzenia na postępowanie egzekucyjne, na jego poszczególne instytucje. Podejmując próbę wyjaśnienia nowych spornych problemów, poszczególnych instytucji oraz zastosowania w praktyce przepisów egzekucyjnych, Autorzy mieli na uwadze nie tylko złożoność egzekucji, ale także zwiększenie liczby spraw egzekucyjnych, zwłaszcza tych o wysokie roszczenia, oraz przede wszystkim wzrost znaczenia tego postępowania dla realizacji zasady praworządności. Orzeczenia sądowe muszą być należycie i skutecznie wykonywane. Sprawna egzekucja rzutuje nie tylko na wymiar sprawiedliwości, ale także na całą sferę gospodarczą państwa.

W ostatnich latach Sąd Najwyższy wydał także wiele nowych orzeczeń, opublikowano nowe prace i glosy, które mają istotny wpływ na wykładnię przepisów egzekucyjnych. Liczne kwestie sporne zostały wyjaśnione, ale wiele nowych problemów dalej nasuwa wątpliwości i wywołuje rozbieżności w praktyce. Komentarz nie ogranicza się do suchej wykładni formalno-dogmatycznej przepisów ustawy. Autorzy podejmują próbę wyjaśnienia spornych i trudnych problemów rozumienia treści oraz znaczenia nowych instytucji egzekucyjnych, wskazując na praktyczne aspekty stosowania nowych przepisów. Odwołują się do monografii, podręczników i glos, a przy wykładni przepisów – w szerokim zakresie uwzględniono judykaturę Sądu Najwyższego.

Komentarz jest przeznaczony dla szerokiego kręgu odbiorców: sędziów, adwokatów, radców prawnych, komorników, notariuszy, aplikantów, studentów i wszystkich uczestników postępowania egzekucyjnego – wierzycieli, dłużników, syndyków. Publikacja została przygotowana z myślą o prawnikach, ale polecamy ją też tym osobom, którym przyjdzie zetknąć się z egzekucją sądową i będą chcieli poznać jej tajniki. Znajomość nowych przepisów, orzecznictwa i literatury dotyczącej egzekucji może w znacznym stopniu ułatwić pracę każdemu, kto styka się z postępowaniem egzekucyjnymi i podejmuje w związku z tym odpowiednie decyzje.

Autorami komentarza są sędziowie sądu apelacyjnego, okręgowego, administracyjnego, radcowie prawni i adwokaci posiadający wieloletnią praktykę w stosowaniu przepisów postępowania egzekucyjnego oraz pracownicy naukowcy zatrudnieni w Katedrze Postępowania Cywilnego na Wydziale

Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego, Uniwersytetu Szczecińskiego i Wrocławskiego, a także w Instytucie Prawa i Administracji na Wydziale Bezpieczeństwa Narodowego Akademii Obrony Narodowej w Warszawie. Redaktor naukowy, sędzia dr Zbigniew Szczurek, był przez wiele lat Kierownikiem Katedry Postępowania Cywilnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego. Autorzy wydali ponad 100 publikacji z zakresu postępowania egzekucyjnego, w tym komentarzy do Kodeksu postępowania cywilnego, wiele monografii, artykułów, glos, dwie edycje *Encyklopedii egzekucji sądowej* (Sopot 1996, 2002) oraz *Egzekucję sądową w Polsce*, będącą kompendium wiedzy z zakresu teorii i praktyki postępowania egzekucyjnego (Sopot 2007), a także *Egzekucję sądową w prawie polskim* (Sopot 2015).

Wykaz ważniejszych skrótów

BMS	–	„Biuletyn Ministerstwa Sprawiedliwości”
BSN	–	„Biuletyn Sądu Najwyższego”
Dz.U.	–	Dziennik Ustaw
Dz.Urz. Min.	–	
Sprawiedl.	–	Dziennik Urzędowy Ministra Sprawiedliwości
Dz.Urz. UE	–	Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej
ES	–	„Egzekucja Sądowa”
Gł.Sąd.	–	„Głos Sądownictwa”
k.c.	–	ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. 1964 Nr 16, poz. 93 ze zm.)
k.k.	–	ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. 1997 Nr 88, poz. 553 ze zm.)
k.k.w.	–	ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. 1997 Nr 90, poz. 557 ze zm.)
k.m.	–	ustawa z dnia 18 września 2001 r. – Kodeks morski (Dz.U. 2009 Nr 217, poz. 1689 ze zm.)
k.p.	–	ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (t.j. Dz.U. 2014, poz. 1502 ze zm.)
k.p.a.	–	ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. 2013, poz. 267 ze zm.)
k.p.c.	–	ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. 2014, poz. 101 ze zm.)
k.p.k.	–	ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. 1997 Nr 89, poz. 555 ze zm.)
k.r.o.	–	ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. 2015, poz. 583 ze zm.)
k.s.h.	–	ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (t.j. Dz.U. 2013, poz. 1030 ze zm.)
MP	–	Monitor Polski
M.Podat	–	„Monitor Podatkowy”
M.Prawn.	–	„Monitor Prawniczy”
NP	–	„Nowe Prawo”
OSN	–	„Orzecznictwo Sądu Najwyższego” (do 1962 r.)
OSNC	–	„Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna”
OSNCP	–	„Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna oraz Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych”
OSP	–	„Orzecznictwo Sądów Polskich”
OSPiKA	–	„Orzecznictwo Sądów Powszechnych i Komisji Arbitrażowych”

OTKZU	–	„Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego. Zbiór Urzędowy”
PE	–	„Problemy Egzekucji”
PES	–	„Problemy Egzekucji Sądowej”
PiP	–	„Państwo i Prawo”
PiŻ	–	„Prawo i Życie”
PiZS	–	„Praca i Zabezpieczenie Społeczne”
PPC	–	„Polski Proces Cywilny”
PPE	–	„Przegląd Prawa Egzekucyjnego”
pr.bank.	–	ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (t.j. Dz.U. 2015, poz. 128 ze zm.)
pr.restr.	–	ustawa z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (t.j. Dz.U. 2015, poz. 978).
Prok. i Pr.	–	„Prokuratura i Prawo”
PS	–	„Przegląd Sądowy”
PUG	–	„Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego”
p.u.n.	–	ustawa z 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (t.j. Dz.U. 2015, poz. 233 ze zm.)
regulamin sądowy	–	rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 czerwca 2015 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz.U. 2015, poz. 925 ze zm.)
rozporządzenie w sprawie czynności komorników	–	rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 1968 r. w sprawie czynności komorników (Dz.U. 1968 Nr 10, poz. 52 ze zm.)
rozp.opr.lok.	–	rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 22 grudnia 2011 r. w sprawie szczegółowego trybu postępowania w sprawach o opróżnienie lokalu lub pomieszczenia albo o wydanie nieruchomości (Dz.U. 2012, poz. 11)
RPD	–	Rzecznik Praw Dziecka
RPE	–	„Ruch Prawniczy i Ekonomiczny”
RPO	–	Rzecznik Praw Obywatelskich
RPEiS	–	„Ruch Prawniczy Ekonomiczny i Socjologiczny”
u.f.w.l.s.	–	ustawa z 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych (Dz.U. 2015, poz. 833 ze zm.).
u.k.s.c.	–	ustawa z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. 2016, poz. 623 ze zm.)

u.k.s.e.	–	ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (t.j. Dz.U. 2015, poz. 790 ze zm.)
u.k.wh.	–	ustawa z 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (t.j. Dz.U. 2013, poz. 707 ze zm.)
u.ochr.lok.	–	ustawa z 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (t.j. Dz.U. 2014, poz. 150)
u.p.e.a.	–	ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (t.j. Dz.U. 2014, poz. 1619 ze zm.)
u.p.s.	–	ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2016, poz. 930 ze zm.)
ZN IBPS	–	„Zeszyty Naukowe Instytutu Badania Prawa Sądowego”

Komentarze

Kodeks..., red.

H. Dolecki, T. Wiśniewski	–	<i>Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz</i> , red. H. Dolecki, T. Wiśniewski, t. 4, Warszawa 2011.
<i>Kodeks...</i> , red. T. Ereciński	–	<i>Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz</i> , red. T. Ereciński, Część trzecia. Postępowanie egzekucyjne, t. 4, wyd. 3, Warszawa 2009; wyd. 4, Warszawa 2012.
<i>Kodeks...</i> , red. J. Gołaczyński	–	<i>Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz</i> , red. J. Gołaczyński, Warszawa 2012.
<i>Kodeks...</i> , red. J. Gołaczyński, D. Szostek	–	<i>Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz</i> , red. J. Gołaczyński, D. Szostek, Warszawa 2016.
<i>Kodeks...</i> , red. A. Jakubecki	–	<i>Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz</i> , red. A. Jakubecki, wyd. 3, Warszawa 2008; wyd. 4, Warszawa 2010; wyd. 5, Warszawa 2012.
<i>Kodeks...</i> , red. J. Jankowski	–	<i>Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie egzekucyjne. Komentarz do artykułów 758–1088</i> , red. J. Jankowski, Warszawa 2011; t. 2, <i>Komentarz do artykułów 730–1217</i> , Warszawa 2015.

- Kodeks...*, red. M. Manowska – *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. M. Manowska, t. 2, Warszawa 2011.
- Kodeks...*, red. A. Marciniak, K. Piasecki – *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do artykułów 730–1088*, red. A. Marciniak, K. Piasecki, t. 3, Warszawa 2015.
- Kodeks...*, red. E. Marszałkowska-Krześ – *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. E. Marszałkowska-Krześ, Warszawa 2016.
- Kodeks...*, red. K. Piasecki – *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. K. Piasecki, t. 2, Warszawa 1997; wyd. 2, t. 2, Warszawa 2000; wyd. 3, t. 2 i 3, Warszawa 2002; wyd. 4, t. 2, Warszawa 2006; wyd. 5, t. 3, red. K. Piasecki, A. Marciniak, Warszawa 2012.
- Kodeks...*, red. Z. Resich, W. Siedlecki – *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. Z. Resich, W. Siedlecki, Warszawa 1969; wyd. 2, t. 2, Warszawa 1976.
- Kodeks...*, kier. Z. Szczurek – *Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz*, kier. Z. Szczurek, Sopot 1994; wyd. 2, Sopot 1996; wyd. 3, Sopot 2005; wyd. 4, Sopot 2013.
- E. Wengerek, *Postępowanie zabezpieczające...* – E. Wengerek, *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz*, wyd. 1, Warszawa 1972; wyd. 2, t. 1–2, Warszawa 1994; wyd. 3, Warszawa 1998; wyd. 4, Warszawa 2009.
- Kodeks...*, red. A. Zieliński – *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. A. Zieliński, t. 2, Warszawa 2006; wyd. 6, Warszawa 2012; wyd. 8, Warszawa 2016.
- Kodeks...*, red. A. Zieliński, K. Flaga-Gieruszyńska – *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. A. Zieliński, K. Flaga-Gieruszyńska 2014, 2016, 2017.

Spis treści

Od wydawnictwa	5
Wykaz ważniejszych skrótów	7
Autorzy poszczególnych części komentarza	15
Część druga. Postępowanie zabezpieczające	17
Tytuł I. Przepisy ogólne	17
Tytuł II. Zabezpieczenie roszczeń pieniężnych	51
Tytuł III. Inne wypadki zabezpieczenia	67
Roszczenie niepieniężne	67
Wydanie przedmiotów małżonkowi	80
Orzeczenie w przedmiocie zabezpieczenia	84
Postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia	85
Upadek zabezpieczenia	87
Część trzecia. Postępowanie egzekucyjne	89
Tytuł I. Przepisy ogólne	89
Dział I. Organy egzekucyjne, ich właściwość	
i postępowanie w ogólności	89
Dział II. Tytuły egzekucyjne i klauzula wykonalności	196
Dział IIa. Zaświadczenie europejskiego tytułu egzekucyjnego	293
Dział IIb. Stwierdzenie wykonalności	
europejskiego nakazu zapłaty	303
Dział IIc. Zaświadczenie dotyczące orzeczenia wydanego	
w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń	305
Dział II d. Zaświadczenia dotyczące orzeczeń, ugód i innych	
tytułów egzekucyjnych w sprawach cywilnych i handlowych	307
Dział IIe. Wyciągi z orzeczeń, ugód i innych tytułów	
egzekucyjnych w sprawach alimentacyjnych	310
Dział II f. Zaświadczenia dotyczące orzeczeń	
obejmujących środki ochrony w sprawach cywilnych	313
Dział III. Wszczęcie egzekucji i dalsze czynności egzekucyjne	318
Dział IV. Zawieszenie i umorzenie postępowania	395
Dział V. Ograniczenia egzekucji	419
Dział VI. Powództwa przeciwegzekucyjne	439
Tytuł II. Egzekucja świadczeń pieniężnych	482
Dział I. Egzekucja z ruchomości	482
Rozdział I. Zajęcie	482

Rozdział 2. Sprzedaż	522
Rozdział 3. Sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej	560
Dział II. Egzekucja z wynagrodzenia za pracę	575
Wprowadzenie	575
Dział III. Egzekucja z rachunków bankowych	609
Dział IV. Egzekucja z innych wierzytelności	649
Dział IVa. Egzekucja z innych praw majątkowych	675
Dział V. Wyjawienie majątku	689
Dział VI. Egzekucja z nieruchomości	711
Rozdział 1. Przepisy wstępne	711
Rozdział 2. Zajęcie	719
Zarząd nieruchomością	751
Rozdział 3. Opis i oszacowanie	773
Uwagi wprowadzające	773
Rozdział 4. Obwieszczenie o licytacji	812
Rozdział 5. Warunki licytacyjne	827
Rozdział 6. Licytacja	839
Rozdział 7. Przybicie	856
Rozdział 8. Przesądzenie własności	889
Rozdział 9. Egzekucja z ułamkowej części nieruchomości oraz użytkowania wieczystego	910
Dział VIA. Uproszczona egzekucja z nieruchomości	921
Dział VII. Egzekucja ze statków morskich	930
Dział VIII. Podział sumy uzyskanej z egzekucji	939
Rozdział 1. Przepisy ogólne	939
Wprowadzenie	939
Rozdział 2. Podział sumy uzyskanej przez egzekucję z wynagrodzenia za pracę	965
Rozdział 3. Podział sumy uzyskanej przez egzekucję z ruchomości, wierzytelności i innych praw majątkowych	972
Rozdział 4. Podział sumy uzyskanej przez egzekucję z nieruchomości	974
Tytuł III. Przepisy szczególne o egzekucji	988
Dział I. Egzekucja świadczeń niepieniężnych	988
Dział II. Przepisy szczególne o egzekucji z udziałem skarbu państwa oraz przedsiębiorców	1061
Rozdział 1. Przepisy ogólne	1061
Rozdział 2. Egzekucja przez zarząd przymusowy	1071
Rozdział 3. Egzekucja przez sprzedaż przedsiębiorstwa lub gospodarstwa rolnego	1089

Dział III. Egzekucja w celu zniesienia współwłasności nieruchomości w drodze sprzedaży publicznej	1099
Dział IV.	1106
Dział V. Egzekucja świadczeń alimentacyjnych	1106
Dział VI.	1132
Literatura	1133

Autorzy poszczególnych części komentarza

- Art. 730–746 – dr hab. prof. US Kinga Flaga-Gieruszyńska
Art. 747–754¹ – dr hab. prof. UW*r* Izabella Gil
Art. 755–757 – dr Aleksandra Klich
Art. 758–795 – dr Zbigniew Szczurek, SSO w stanie spoczynku
Art. 795¹–795⁹ – SSO Jarosław Urban
Art. 796–817 – SSA Roman Kowalkowski
Art. 818–843 – SNSA Sławomir Kozik
Art. 844–879 – SSA Zbigniew Merchel
Art. 880–888 – dr Grzegorz Julke
Art. 889–894 – dr Grzegorz Sikorski
Art. 895–912 – dr Grzegorz Julke
Art. 913–920² – SSO Jarosław Urban
Art. 921–930 – dr Jarosław Świeczkowski
Art. 931–951 – dr Grzegorz Julke
Art. 952–986 – dr Marek Koenner
Art. 987–1003 – Hanna Langa-Bieszki, SSO w stanie spoczynku
Art. 1004–1013⁶ – dr Jarosław Świeczkowski
Art. 1014–1022⁴ – dr hab. prof. US Kinga Flaga-Gieruszyńska
Art. 1023–1040 – dr Grzegorz Julke
Art. 1041–1045 – dr Wojciech Kowalski
Art. 1046 – dr Paweł Sławicki
Art. 1047–1059 – dr Wojciech Kowalski
Art. 1060–1064 – SSA Zbigniew Merchel
Art. 1064¹–1064²³ – dr Jarosław Świeczkowski
Art. 1066–1071 – SSA Zbigniew Merchel
Art. 1081–1088 – dr Wojciech Kowalski

USTAWA
Z DNIA 17 LISTOPADA 1964 R.
KODEKS POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

(t.j. Dz.U. 2016, poz. 1822, 1823, 1860)

CZEŚĆ DRUGA
Postępowanie zabezpieczające

Tytuł I
Przepisy ogólne

Art. 730 § 1. W każdej sprawie cywilnej podlegającej rozpoznaniu przez sąd lub sąd polubowny można żądać udzielenia zabezpieczenia.

§ 2. Sąd może udzielić zabezpieczenia przed wszczęciem postępowania lub w jego toku. Po uzyskaniu przez uprawnionego tytułu wykonawczego dopuszczalne jest udzielenie zabezpieczenia tylko wtedy, jeżeli ma ono na celu zabezpieczenie roszczenia o świadczenie, którego termin spełnienia jeszcze nie nastąpił.

1. Instytucja zabezpieczenia ma szeroki zakres przedmiotowy, ponieważ odnosi się do każdej sprawy, w której przysługuje droga sądowa w sprawach cywilnych (w procesie cywilnym zwykłym, w postępowaniach odrębnych, a także w postępowaniu nieprocesowych), również w przypadku, gdy strony skorzystały z możliwości rozstrzygnięcia sprawy przed sądem polubownym. W konsekwencji zabezpieczenie może nastąpić w sprawach o ustalenie prawa albo stosunku prawnego, w sprawach o ukształtowanie prawa lub stosunku prawnego oraz w sprawach o świadczenie.

2. Na gruncie przepisów zawartych w art. 730 i n. k.p.c., celem udzielenia zabezpieczenia jest zwiększenie skuteczności postępowania cywilnego poprzez zapewnienie, że pomimo upływu czasu koniecznego dla rozstrzygnięcia sprawy, możliwe będzie osiągnięcie zamierzonych przez stronę celów tego postępowania (wyrok SA w Szczecinie z 8 maja 2013 r., I ACa 113/13, LEX, nr 1378844). Tym samym zabezpieczenie musi pozostawać w bezpośrednim i ścisłym związku z treścią dochodzonego roszczenia. Co więcej, ten sam składnik majątku obowiązanego (dłużnika) może być przedmiotem zabezpieczenia dla potrzeb różnych postępowań. Wierzyciel, który uzyskał zabezpieczenie, z wyjątkami przewidzianym ustawą (hipoteka, zastaw rejestrowy), nie znajduje się w uprzywilejowanej pozycji w stosunku do innych wierzycieli

(art. 1025 k.p.c.) (wyrok SA w Poznaniu z 14 maja 2008 r., I ACa 345/08, LEX, nr 446165). Postępowanie zabezpieczające ma na celu zabezpieczenie przyszłej egzekucji wierzytelności, jeszcze prawnie niewykazanej. Postępowanie to jednak nie powinno niszczyć dłużnika przez pozbawienie go środków do egzystencji. Z tej przyczyny w postępowaniu zabezpieczającym wykluczone są wszystkie drastyczne środki (np. przymus osobisty), które mogłyby doprowadzić do materialnego zniszczenia dłużnika (postanowienie SN z 11 marca 1969 r., II CZ 23/69, BSN 1969, nr 7, poz. 120).

3. W odniesieniu do dopuszczalności zabezpieczenia, nie stosuje się ograniczenia związanego z tym, że orzeczenie merytoryczne wydane w tej sprawie nie będzie nadawać się do wykonania w drodze egzekucji sądowej. Stanowisko to znajduje również odzwierciedlenie w orzecznictwie, które wyraża pogląd, że podstawą zabezpieczenia unormowanego w art. 730 k.p.c. jest dochodzenie roszczenia, które po zakończeniu postępowania sądowego może być zaspokojone w drodze egzekucji bądź – gdy takiej egzekucji nie podlega – zabezpieczenie roszczenia konieczne jest do zapewnienia wykonalności orzeczenia (postanowienie SA w Łodzi z 27 kwietnia 1994 r., I ACz 283/94, PS-wkł. 1995, nr 5, s. 46). W konsekwencji osoba uprawniona może żądać zabezpieczenia zarówno w sprawach majątkowych, jak i niemajątkowych. Jedynym ograniczeniem w tym względzie jest to, aby tytuł zabezpieczenia, z istoty swej tymczasowy, nie mógł zniweczyć tytułu egzekucyjnego, który obejmuje obowiązek zapłaty. Może co najwyżej przełożyć się na sposób realizacji tytułu wykonawczego, który powstanie na bazie przedmiotowego tytułu egzekucyjnego (wyrok SA w Łodzi z 22 stycznia 2014 r., I ACa 878/13, LEX, nr 1428183).

4. Komentowany przepis odnosi się zarówno do spraw, które mają stać się lub są przedmiotem rozpoznania przed sądem powszechnym, jak i do tych, co do których znajdzie zastosowanie postępowanie przed sądem polubownym. W konsekwencji należy przyjąć, że adekwatnie do przyjętej drogi postępowania określa się właściwość organu, który jest właściwy do rozstrzygania w przedmiocie wniosku o zabezpieczenie. Kluczowe znaczenie w odniesieniu do kompetencji sądu polubownego w tym względzie mają postanowienia art. 1181 § 1 k.p.c., zgodnie z którym jeżeli strony nie uzgodniły inaczej, sąd polubowny – na wniosek strony, która uprawdopodobniła dochodzone roszczenie – może postanowić o zastosowaniu takiego sposobu zabezpieczenia, który uzna za właściwy, ze względu na przedmiot sporu. Wydając takie postanowienie, sąd polubowny może uzależnić jego wykonanie od złożenia stosownego zabezpieczenia. W konsekwencji należy przyjąć, że w obecnym stanie prawnym, jeżeli w sprawie, w której zawarto zapis na sąd polubowny, uprawniony złożył wniosek w przedmiocie zabezpieczenia do sądu powszechnego,

przeciwnik może złożyć zarzut o zapis na sąd polubowny, gdy się dowie o udzieleniu zabezpieczenia przez sąd powszechny.

5. Właściwość sądu (sądu polubownego) w tym względzie jest niekwestionowana, a rola komornika w postępowaniu zabezpieczającym sprowadza się wyłącznie do przeprowadzenia czynności wykonawczych (technicznych). Komornik jest angażowany w tym postępowaniu tylko po to, aby to nie sąd, lecz organ do tego wyspecjalizowany, faktycznie wykonywał u obowiązane go czynności techniczne służące wykonaniu postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia (wyrok SA w Łodzi z 9 czerwca 2014 r., I ACa 1526/1, LEX, nr 1496464).

6. Komentowany przepis w § 2 odnosi się do aspektów temporalnych dopuszczalności złożenia wniosku w przedmiocie zabezpieczenia. Ustawodawca dopuszcza taką możliwość:

- przed wszczęciem postępowania sądowego;
- w toku postępowania sądowego;
- po uzyskaniu przez uprawnionego tytułu wykonawczego.

7. W przypadku złożenia wniosku przed wszczęciem postępowania sądowego znajdzie zastosowanie art. 733 k.p.c., zgodnie z którym, udzielając zabezpieczenia przed wszczęciem postępowania w sprawie, sąd wyznacza termin, w którym pismo wszczynające postępowanie powinno być wniesione pod rygorem upadku zabezpieczenia. Termin ten nie może przekraczać dwóch tygodni. Tym samym przed wszczęciem postępowania w sprawie zabezpieczenie może być udzielone jedynie na wniosek i tylko w tych sprawach, które nie są wszczynane z urzędu. W sprawach wszczętych z urzędu mamy do czynienia z zabezpieczeniem w toku postępowania, ponieważ nawet jeśli wpłynie uzasadniony wniosek o zabezpieczenie w takiej sprawie, to sąd będzie zobligowany do wszczęcia postępowania z urzędu. Z kolei treść wskazanego art. 733 k.p.c. wyklucza możliwość zabezpieczenia z urzędu przed wszczęciem postępowania w tych przypadkach, ze względu na obowiązek wyznaczenia terminu do złożenia pisma wszczynającego postępowania.

8. W toku postępowania wnioski o udzielenie zabezpieczenia może zostać zgłoszony aż do prawomocnego zakończenia sprawy. Zawieszenie postępowania nie powoduje upadku zabezpieczenia. Jednak zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, podczas zawieszenia postępowania dopuszczalne jest uchylenie lub zmiana zabezpieczenia powództwa (z wniosku) (uchwała SN z 16 października 1972 r., III CZP 67/72, OSPiKA 1973, nr 5, poz. 87).

9. Podstawa odnosząca się do udzielenia zabezpieczenia świadczenia po uzyskaniu przez uprawnionego tytułu wykonawczego pozostaje w oderwaniu od toku postępowania sądowego. Jak wskazuje A. Zieliński (*Komentarz do art. 730 k.p.c.*, [w:] *Kodeks...*, red. *idem*, 2016), świadczenia te muszą wynikać z tytułu wykonawczego stanowiącego podstawę do wszczęcia egzekucji.

Zatem dotyczyć to będzie tytułu wykonawczego zasądającego świadczenia powtarzające się (alimenty, renta), których termin spełnienia jeszcze nie nastąpił, albo gdy w tytule wykonawczym zasądzone świadczenie rozłożone zostało na raty, a w sprawach o wydanie nieruchomości lub o opróżnienie pomieszczenia wyznaczony został odpowiedni termin do spełnienia tego świadczenia (art. 320 k.p.c.). Według autora dotyczyć to może również oznaczenia przez sąd terminu dopłat lub spłat oraz terminu uiszczenia odsetek w sprawach o zniesienie współwłasności, jeżeli sąd już w tym postępowaniu nie oznaczył sposobu ich zabezpieczenia (art. 212 § 3 k.c.). To samo odnosi się do orzeczenia o podziale gospodarstwa rolnego, które należy do spadku (art. 1070 w zw. z art. 212 § 3 k.c.). W orzecznictwie wskazuje się wyraźnie, że dopuszczalne jest zabezpieczenie roszczeń jeszcze niewymagalnych (postanowienie SA w Katowicach z 19 marca 2015 r., V ACz 232/15, LEX, nr 1661178).

10. Przepisy o podstawach jurysdykcji krajowej stosuje się odpowiednio w postępowaniu zabezpieczającym. Umowa, o której mowa w art. 1105 § 1 k.p.c., jest jednak bezskuteczna, jeżeli wyłącza jurysdykcję sądów polskich jedynie w postępowaniu zabezpieczającym.

Art. 730¹ § 1. Udzielenia zabezpieczenia może żądać każda strona lub uczestnik postępowania, jeżeli uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia.

§ 2. Interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje wtedy, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie.

§ 3. Przy wyborze sposobu zabezpieczenia sąd uwzględni interesy stron lub uczestników postępowania w takiej mierze, aby uprawnionemu zapewnić należytą ochronę prawną, a obowiązanego nie obciążać ponad potrzebę.

1. Na gruncie przepisów zawartych w art. 730 i n. k.p.c., celem udzielenia zabezpieczenia jest zwiększenie skuteczności postępowania cywilnego, poprzez zapewnienie, że pomimo upływu czasu koniecznego do rozstrzygnięcia sprawy, możliwe będzie osiągnięcie zamierzonych przez stronę celów tego postępowania. W tym też szeroko pojmowanym zakresie dokonywać należy oceny łącznego zaistnienia podstaw określonych w art. 730¹ § 1 k.p.c., a warunkujących udzielenie zabezpieczenia w postaci uprawdopodobnienia roszczenia i interesu prawnego w uzyskaniu zabezpieczenia, zdefiniowanego w § 2 tego przepisu (wyrok SA z 8 maja 2013 r. w Szczecinie, I ACa 113/13, LEX, nr 1378844). Przy czym art. 730¹ § 1 k.p.c. nie nakłada na stronę obowiązku

udowodnienia dochodzonego roszczenia czy też jego uprawdopodobnienia w stopniu graniczącym z pewnością, a wymaga jedynie, by *prima facie* występowała szansa na jego istnienie (postanowienie SA z 23 kwietnia 2012 r. we Wrocławiu, I ACz 530/12, LEX, nr 1171327).

2. Komentowany przepis wprowadza dwie łączne podstawy zabezpieczenia – uprawdopodobnienie roszczenia oraz istnienie interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia.

3. Legitymację do złożenia wniosku o udzielenie zabezpieczenia w procesie cywilnym ma strona postępowania oraz inni uczestnicy postępowania (interwenient uboczny, prokurator, RPO, organizacja pozarządowa itp.), w postępowaniu nieprocesowym zaś – wnioskodawca oraz inni uczestnicy postępowania. W doktrynie pojawia się również stanowisko, że legitymację taką ma zainteresowany (I. Gil, *Komentarz do art. 730' k.p.c.*, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. E. Marszałkowska-Krześ, Warszawa 2016). Postępowanie zabezpieczające może być również wszczęte z urzędu w sprawach, w których postępowanie rozpoznawcze może być w ten sposób wszczęte. Postępowanie zabezpieczające może być wszczęte z urzędu przez sąd opiekuńczy (art. 570 k.p.c.), a także w postępowaniu o zabezpieczenie spadku (art. 635 § 1 k.p.c.).

4. W § 1 komentowanego przepisu mowa jest jedynie o uprawdopodobnieniu roszczenia. Uprawdopodobnienie odnosi się do wiarygodności (prawdopodobieństwa) faktu. Jest to środek zwolniony od ścisłych formalności dowodowych, pozwalający na przyspieszenie postępowania (zob. W. Siedlecki, [w:] J. Jodłowski, W. Siedlecki, *Postępowanie cywilne*, Warszawa 1958, s. 399). Uprawdopodobnienie okoliczności faktycznej może nastąpić nie tylko za pomocą dowodów pisemnych przedłożonych sądowi przez wnioskodawcę, lecz także innych dowodów (ze świadków itp.), które wymagają podjęcia przez sąd odpowiednich czynności w postępowaniu dowodowym (orzeczenie SN z 19 czerwca 1951 r., C 398/51, OSNC 1951, nr 3, poz. 89). Ustawodawca odstępuje tym samym od wymogu udowodnienia roszczenia. W orzecznictwie wskazano, że w ramach postępowania o zabezpieczenie – co do zasady – sąd nie czyni stanowczych ustaleń faktycznych, a jedynie ocenia w niezbędnych granicach przedstawiane okoliczności przez pryzmat uprawdopodobnienia faktów istotnych dla zabezpieczenia (postanowienie SA w Krakowie z 9 września 2010 r., I ACz 1014/10, Legalis).

5. W razie złożenia wniosku o zabezpieczenie wraz z pozwem wnioskodawca może odwołać się do materiału dowodowego zawartego w pozwie. W przypadku wniosku złożonego w toku postępowania sąd ocenia prawdopodobieństwo roszczenia na podstawie całości zgromadzonego na tym etapie postępowania materiału dowodowego. Ze względu na specyfikę postępowania zabezpieczającego – jako przyspieszonego, odformalizowanego postępowania – przyjmuje się, że uprawdopodobnienie nie wymaga niepodważalnych dowodów

istnienia roszczenia, jednak nie oznacza to, że każde twierdzenie uprawnionego o istnieniu roszczenia stanowi jego uprawdopodobnienie. Twierdzenie o istnieniu roszczenia mającego podlegać zabezpieczeniu musi być poparte źródłami (postanowienie SA we Wrocławiu z 24 lutego 2014 r., I ACZ 283/14, Legalis).

6. Ustawodawca zdefiniował pojęcie interesu prawnego na potrzeby określania legitymacji do złożenia wniosku o udzielenie zabezpieczenia. Komentowany przepis nie nakłada na stronę wnioskującą o udzielenie zabezpieczenia obowiązku wykazania takiego interesu, jak i brak jest podstaw do przyjęcia, by o możliwości udzielenia zabezpieczenia decydowało „kategoryczne stwierdzenie w tym zakresie”. Podstawa interesu prawnego nie może opierać się wyłącznie na oświadczeniu strony, która wnioskuje o zabezpieczenie roszczenia, niepopartym przekonującą argumentacją i dowodami. Przy takim przyjęciu bowiem w każdym postępowaniu sądowym można by podnieść jedynie ogólne stwierdzenie o istnieniu niebezpieczeństwa, że pozwany uniemożliwi wykonanie wyroku, bez poparcia tej tezy stosowną argumentacją i dowodami uprawdopodobniającymi istnienie interesu prawnego (postanowienie SA we Wrocławiu z 31 lipca 2013 r., I ACz 1414/13, Legalis).

7. W sprawach o zabezpieczenie świadczeń alimentacyjnych wymagane jest jedynie uprawdopodobnienie istnienia roszczenia (art. 753 § 1 k.p.c.). Odnosi się to również do świadczeń określonych w art. 753¹ § 1 k.p.c., co do których można zastosować zabezpieczenie polegające na zobowiązaniu obowiązanego do zapłaty jednorazowo lub okresowo uprawnionemu określonej sumy pieniężnej. Ponadto w myśl art. 10 u.k.w.h. do udzielenia zabezpieczenia nie jest potrzebne wykazanie, że powód ma interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia.

8. Kwestia, czy postanowienie o zabezpieczeniu zostanie zrealizowane, dla oceny zasadności zabezpieczenia, w kontekście wystąpienia jego podstaw, nie ma znaczenia (postanowienie SA we Wrocławiu z 19 marca 2012 r., I ACz 495/12, LEX, nr 1129366).

9. W § 3 komentowanego przepisu wprowadzono regułę proporcjonalności, sprowadzającą się do odpowiedniego zabezpieczenia interesu uprawnionego, a jednocześnie – wykluczenia nadmiernej (nieproporcjonalnej) uciążliwości dla obowiązanego. W tym przypadku proporcjonalność zabezpieczenia powinna być oceniana według kryteriów obiektywnych, a nie z perspektywy subiektywnych poglądów uprawnionego i obowiązanego. Stosowanie przepisu art. 730¹ § 3 k.p.c. w powiązaniu z innymi przepisami dotyczącymi postępowania zabezpieczającego wymaga, aby sposób zabezpieczenia odpowiadał celowi, który ma być osiągnięty w konkretnym przypadku. Wymaga to od sądu I instancji rozważenia m.in., czy w celu zapewnienia ochrony interesom uprawnionego wystarczające jest zastosowanie łagodniejszego

sposobu zabezpieczenia (postanowienie SA w Rzeszowie z 18 września 2012 r., I ACz 559/12, Legalis).

10. Przepis art. 80 ust. 1 ustawy z 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych w zakresie, w jakim dotyczy zabezpieczenia roszczeń, ma charakter szczególny w odniesieniu do art. 730–757 k.p.c. Nie oznacza to wszakże, iż wnioskodawca zwolniony jest od wykazania podstaw przewidzianych w art. 730¹ k.p.c., tj. wiarygodności roszczenia oraz interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia. Wskazany przepis szczególny wprowadza swoistą regulację, której celem jest umożliwienie uprawnionemu podjęcie decyzji w przedmiocie dochodzenia roszczeń, o których mowa w jej art. 79 ust. 1 oraz określenie zakresu żądań w wypadku wytoczenia powództwa. W konsekwencji zatem „interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia” w tego rodzaju przypadkach istnieje wówczas, gdy bez zobowiązania naruszającego majątkowe prawo autorskie do udzielenia stosownych informacji lub udostępnienia dokumentów strona nie jest w stanie ustalić zakresu dokonanych naruszeń tego prawa, a tym samym – sprecyzować podstawy faktycznej powództwa oraz dochodzonych roszczeń (postanowienie SA w Szczecinie z 6 stycznia 2006 r., I ACz 1162/05, LEX, nr 279957).

Art. 731. Zabezpieczenie nie może zmierzać do zaspokojenia roszczenia, chyba że ustawa stanowi inaczej.

1. Komentowany przepis kreuje istotę postępowania zabezpieczającego. Celem stosowania instytucji zabezpieczenia roszczeń – zarówno pieniężnych, jak i niepieniężnych – stało się, obok dotychczasowej funkcji konserwacyjnej (zapewnienie wykonalności przyszłego orzeczenia), także regulowanie określonej sytuacji prawnej (zabezpieczenie nowacyjne lub regulujące) oraz w pewnym zakresie nawet zaspokojenie samego roszczenia (zabezpieczenie antypacyjne) (wyrok SA w Łodzi z 27 października 2014 r., I ACa 802/14, Legalis). Unormowanie z art. 731 k.p.c. dotyczy zarówno zabezpieczenia roszczeń pieniężnych (art. 747 k.p.c.), jak i zabezpieczenia roszczeń niepieniężnych (art. 755 § 1 k.p.c.) (postanowienie SN z 17 lutego 1986 r., IV CZ 17/86, Legalis). Ponadto art. 755 § 2¹ k.p.c. wyłączył stosowanie art. 731, jeżeli zabezpieczenie jest konieczne do odwrócenia grożącej szkody lub innych skutków, niekorzystnych dla uprawnionego. Warto dodać, że w takim zakresie, w jakim przepisy dopuszczają nowacyjne zabezpieczenie roszczenia niepieniężnego, zezwalają one też na odstępstwo od zasady, iż zabezpieczenie nie może zmierzać do zaspokojenia roszczenia (art. 731 k.p.c.) (postanowienie z SA w Białymstoku z 16 września 2009 r., I ACz 739/09, Legalis).

2. Sposób sądowego zabezpieczenia powinien pozostawać w związku z przyszłą realizacją roszczenia, w razie jego uwzględnienia o tyle, że ma zapewnić

zaspokojenie dochodzonego w pozwie żądania (orzeczenie SN z 28 listopada 1961 r., II CZ 167/61, OSN 1963, nr 6, poz. 119).

3. Postępowanie wykonawcze w odniesieniu do postanowień o udzieleniu zabezpieczenia jest kontynuacją postępowania zabezpieczającego, nie zaś egzekucją w ścisłym znaczeniu, nawet jeśli *de facto* prowadzi do tymczasowego zaspokojenia uprawnionego, a postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia stanowi tytuł egzekucyjny w rozumieniu art. 777 § 1 k.p.c. i jest natychmiast wykonalne *ex lege* (wyrok SA w Łodzi z 9 czerwca 2014 r., I ACa 1526/13, Legalis).

4. Jeżeli poprzez sam fakt zabezpieczenia i zbycia nieruchomości jeszcze przed zakończeniem procesu miałyby dojść do zaspokojenia roszczenia, to zabezpieczenie takie uznać należy za niedopuszczalne w świetle art. 731 k.p.c. (postanowienie SA w Krakowie z 21 stycznia 2013 r., I ACz 2134/12, LEX, nr 1267317).

5. Przykładem wyjątków wskazanych w art. 731 *in fine* k.p.c. są – obok art. 755 § 2¹ k.p.c. – również postanowienia art. 753, 753¹ i 754 k.p.c., a także w art. 80 ust. 1 pkt 3 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Art. 732. Zabezpieczenie udzielane jest na wniosek, a w wypadkach, w których postępowanie może być wszczęte z urzędu – także z urzędu.

1. Udzielenie zabezpieczenia z reguły odbywa się na wniosek. Wniosek o udzielenie zabezpieczenia może zostać złożony w oddzielnym piśmie procesowym, względnie – w piśmie wszczynającym postępowanie rozpoznawcze albo w piśmie zawierającym środek zaskarżenia. Co więcej, ustawodawca nie uzależnił możliwości wszczęcia postępowania zabezpieczającego od jakichkolwiek podstaw, poza dysponowaniem tytułem zabezpieczenia podlegającym wykonaniu. Wobec tego wszczęcie postępowania mającego na celu wykonanie zabezpieczenia pozostaje czynnością zależną od woli wierzyciela (postanowienie SA we Wrocławiu z 6 lutego 2012 r., I ACz 186/12, LEX, nr 1109993).

2. Wniosek może złożyć nie tylko strona procesu cywilnego (uczestnik postępowania nieprocesowego), ale również interwenient uboczny. Wniosek o zabezpieczenie w każdej sprawie może zgłosić ponadto na zasadach ogólnych prokurator (art. 7 k.p.c.) oraz Rzecznik Praw Obywatelskich, do którego udziału w postępowaniu cywilnym stosuje się przepisy o prokuratorze (art. 14 pkt 4 ustawy o RPO). Organizacje pozarządowe mogą zgłosić wniosek o zabezpieczenie tylko w tych sprawach, w których mogą brać udział w postępowaniu rozpoznawczym. Jeżeli organizacje pozarządowe mogą w danej sprawie tylko wstąpić do już toczącego się postępowania, nie są legitymowane do zgłoszenia wniosku o zabezpieczenie roszczenia przed wszczęciem postępowania w tej sprawie. Legitymację mają również inne podmioty, na podstawie przepisów szczególnych, np. powiatowy (miejski) rzecznik konsumentów (art. 63³ k.p.c.).

3. Udzielenie zabezpieczenia następuje z urzędu jedynie w tych sprawach, w których postępowanie rozpoznawcze również jest wszczynane z urzędu (art. 506 k.p.c.). Przykładem takiej sytuacji są postanowienia art. 570 k.p.c., zgodnie z którym sąd opiekuńczy może wszcząć postępowanie z urzędu. Podobnie sąd może działać z urzędu w postępowaniu o zabezpieczenie spadku (art. 635 § 1 k.p.c.). W literaturze wskazuje się, że dopuszczalność orzeczenia przez sąd zabezpieczenia z urzędu nie pozbawia uczestnika prawa do zgłoszenia wniosku w tym przedmiocie. Wniosek ten nie może być pozostawiony przez sąd bez rozpoznania, ze względu na jego niedopuszczalność lub bezzasadność (J. Jagieła, *Komentarz do art. 732 k.p.c.*, [w:] *Kodeks...*, red. A. Marciniak, K. Piasecki, 2016).

Art. 733. Udzielając zabezpieczenia przed wszczęciem postępowania w sprawie, sąd wyznacza termin, w którym pismo wszczynające postępowanie powinno być wniesione pod rygorem upadku zabezpieczenia. Termin ten nie może przekraczać dwóch tygodni.

1. Komentowany przepis odnosi się do sytuacji, w której wniosek o udzielenie zabezpieczenia zostanie złożony przed wszczęciem postępowania w sprawie, a jednocześnie udzielenie zabezpieczenia przez sąd również następuje przed tym momentem. Rozwiązanie to nie jest stosowane w odniesieniu do udzielenia zabezpieczenia z urzędu.

2. Wyznaczenie terminu do wniesienia pozwu w procesie cywilnym, względnie – wniosku w postępowaniu nieprocesowym, wszczynającego postępowanie, jest obowiązkiem sądu, w razie udzielenia zabezpieczenia przed wszczęciem postępowania rozpoznawczego. Uchybienie sądu (np. poprzez wyznaczenie dłuższego terminu niż dwa tygodnie) bądź zaniechanie sądu w tym zakresie nie wywołuje negatywnych skutków względem uprawnionego, toteż nie skutkuje upadkiem zabezpieczenia. Wydaje się jednak, że datą graniczną w zakresie istnienia tego zabezpieczenia powinien być wskazany w komentowanym przepisie termin dwutygodniowy, gdyż sąd – poprzez swoje działanie lub zaniechanie – nie może stawiać uprawnionego względem obowiązanego.

3. Termin do wniesienia pozwu jest określany przez sąd, jednak nie może przekraczać dwóch tygodni. Ten termin jest maksymalny i nie podlega przedłużeniu. Jednak w razie wyznaczenia krótszego terminu, osoba, która ma złożyć pismo wszczynające postępowanie, może przed upływem terminu wnioskować o jego przedłużenie z uzasadnionych przyczyn (art. 166 k.p.c.). Jednak przedłużenie to nadal nie może przekraczać dwóch tygodni.

4. Uzupelnienie braków formalnych pisma wszczynającego postępowanie, a także uiszczenie należnej opłaty, może więc nastąpić także po upływie terminu do jego wniesienia wyznaczonego przez sąd w trybie art. 130 i n. k.p.c.

Decydujące znaczenie mają tu postanowienia art. 130 § 3 k.p.c., który stanowi, że pismo poprawione lub uzupełnione w terminie wywołuje skutki od chwili jego wniesienia. Skutek ten nie zaistnieje, jeżeli pismo zostanie zwrócone na mocy zarządzenia przewodniczącego (art. 130 § 2 i 130¹ § 1¹ i 2 k.p.c.).

5. Bieg terminu do wniesienia pisma wszczynającego postępowanie rozpoczyna się od wydania postanowienia, a jeżeli postanowienie zostało wydane na posiedzeniu niejawnym – od dnia doręczenia tego postanowienia uprawnionemu. To ostatnie rozwiązanie ma charakter podstawowy w ramach postępowania zabezpieczającego.

6. Wytoczenie powództwa – zgodnie z umową stron – przed zagraniczny sąd polubowny stanowi spełnienie wymagania złożenia pisma wszczynającego postępowanie (postanowienie SN z 18 lutego 1993 r., I CRN 6/93, Legalis).

7. Upadek zabezpieczenia powoduje odzyskanie przez obowiązane wszystkich praw, które wskutek udzielenia zabezpieczenia zostały mu ograniczone. Upadek ten następuje z mocy prawa, a więc nie wydaje się postanowienia w przedmiocie upadku zabezpieczenia. Przesłanką upadku zabezpieczenia jest nie tylko okoliczność, że uprawniony nie wytoczył powództwa w terminie wskazanym przez sąd w postanowieniu udzielającym zabezpieczenia, ale również przypadek, gdy, co prawda, wytoczył powództwo, ale nie wystąpił o całość roszczenia objętego zabezpieczeniem lub też wystąpił o roszczenia inne niż objęte przedmiotem zabezpieczenia (art. 744 § 2 k.p.c.).

8. Zgodnie z art. 754 k.p.c., sąd może jeszcze przed urodzeniem się dziecka zabezpieczyć przyszłe roszczenia alimentacyjne związane z ustaleniem ojcostwa, o których mowa w art. 141 i art. 142 k.r.o., przez zobowiązanie obowiązane do wyłożenia odpowiedniej sumy na koszty utrzymania matki przez trzy miesiące w okresie porodu oraz na utrzymanie dziecka przez pierwsze trzy miesiące po urodzeniu. W sprawach tych termin do wytoczenia powództwa wynosi trzy miesiące od dnia urodzenia się dziecka.

Art. 734. Do udzielenia zabezpieczenia właściwy jest sąd, do którego właściwości należy rozpoznanie sprawy w pierwszej instancji. Jeżeli nie można ustalić takiego sądu, właściwy jest sąd, w którego okręgu ma być wykonane postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia, a z braku tej podstawy lub w przypadku, w którym postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia miałyby być wykonane w okręgach różnych sądów – sąd rejonowy dla m.st. Warszawy. Wniosek o udzielenie zabezpieczenia zgłoszony w toku postępowania rozpoznaje sąd tej instancji, w której toczy się postępowanie, z wyjątkiem przypadku, gdy sądem tym jest Sąd Najwyższy. Wtedy o zabezpieczeniu orzeka sąd pierwszej instancji.

1. W komentowanym przepisie określono właściwość sądu w przedmiocie udzielenia zabezpieczenia na etapie przedsądowym, w chwili wszczęcia postępowania oraz w jego toku.

2. W przypadku złożenia wniosku o udzielenie zabezpieczenia przed wszczęciem postępowania sądowego oraz w etapie jego wszczęcia właściwym co do zasady jest sąd, który jest właściwy do rozpoznania tej sprawy w pierwszej instancji. W tym aspekcie określono zarówno właściwość podstawową, ale również – w razie niemożności jej ustalenia – właściwością subsydiarną.

3. Komentowany przepis określa również sposób ustalenia właściwości sądu w razie niemożności skorzystania z właściwości ogólnej określonej w zd. 1. Rozwiązanie to należy traktować jako *lex specialis* w stosunku do przepisów ogólnych k.p.c., które określają właściwość sądu w razie niemożności jej ustalenia na zasadach ogólnych (art. 45, 508 § 1 *in fine*).

4. Jeżeli wniosek o udzielenie zabezpieczenia zostanie złożony do sądu niewłaściwego, sąd ten przekazuje go do sądu właściwego (art. 200 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Gdyby jednak sąd niewłaściwy przed przekazaniem sprawy sądowi właściwemu wydał postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia, to postanowienie to jest skuteczne (art. 200 § 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

5. Jeżeli wniosek o udzielenie zabezpieczenia jest złożony w toku postępowania, to właściwość sądu do jego rozpoznania jest uzależniona od tego, na jakim etapie postępowania znajduje się dana sprawa. Gdy toczy się ona przed sądem pierwszej instancji, właściwy jest ten sąd. Na etapie postępowania odwoławczego do udzielenia zabezpieczenia właściwy jest sąd drugiej instancji. Sąd Najwyższy nie ma właściwości do rozpoznawania wniosku o udzielenie zabezpieczenia, a wtedy właściwy jest sąd pierwszej instancji.

6. W sprawach poddanych pod rozpoznanie sądu polubownego właściwym do rozpoznania wniosku o udzielenie zabezpieczenia jest sąd polubowny, jednak nie wyłącza to dopuszczalności zabezpieczenia przez sąd powszechny roszczeń dochodzonych przed sądem polubownym (art. 1166 § 1 k.p.c.). Z kolei sądem właściwym do rozpoznania wniosku o udzielenie zabezpieczenia może być także sąd polubowny działający za granicą, stosownie do art. 1105 § 1 k.p.c.

7. Właściwość sądu, w którym się toczy postępowanie, nie dotyczy sytuacji, kiedy sąd drugiej instancji orzeka jedynie w sprawie incydentalnej. Dlatego też do wydania postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia na podstawie art. 734 k.p.c. nie jest właściwy sąd okręgowy, który jako sąd przełożony rozpoznaje wniosek o wyłączenie sędziów sądu rejonowego. Jeżeli jednak wbrew temu sąd ten wyda takie postanowienie, to okoliczność ta nie wpływa na ważność orzeczenia (postanowienie SN z 20 lipca 1970 r., II CZ 129/72, OSNCP 1973, nr 5, poz. 77).

8. W postępowaniu o udzielenie zabezpieczenia stanowczo należy rozdzielić etap wstępny badania wniosku pod kątem zachowania wymagań

formalnych od etapu merytorycznego rozpoznania, do którego uprawniony jest wyłącznie sąd, a nie przewodniczący (postanowienie SA w Białymstoku z 30 grudnia 2008 r., I ACz 1001/08, OSAB 2008, nr 4, s. 36).

9. Postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia sąd wydaje w składzie właściwym do rozpoznania danej sprawy. Jak wskazuje Sąd Najwyższy, np. wniosek o udzielenie zabezpieczenia w sprawie o rozwód sąd pierwszej instancji rozpoznaje na posiedzeniu niejawnym w składzie jednego sędziego jako przewodniczącego i dwóch ławników (uchwała SN z 27 lutego 2008 r., III CZP 139/07, Legalis).

10. W sprawie toczącej się przed sądem zagranicznym, sądem właściwym do udzielenia zabezpieczenia jest sąd polski, przed którym powództwo mogło być wytoczone (postanowienie SN z 6 kwietnia 2001 r., V CO 3/01, OSNC 2001, nr 12, poz. 175).

Art. 735 § 1. Wniosek o udzielenie zabezpieczenia podlega rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

§ 2. W sprawie, którą rozpoznaje sąd w składzie trzyosobowym, w przypadku niecierpiącym zwłoki postanowienie w przedmiocie udzielenia zabezpieczenia może być wydane przez sąd w składzie jednego sędziego.

1. Komentowany przepis stanowi *lex specialis* do postanowień art. 148 § 1 k.p.c., wedle którego, jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, posiedzenia sądowe są jawne, a sąd orzekający rozpoznaje sprawy na rozprawie. W tym przypadku znajdzie jednak zastosowanie rozwiązanie dotyczące postępowania rozpoznawczego, zgodnie z którym sąd może skierować sprawę na posiedzenie jawne i wyznaczyć rozprawę także wówczas, gdy sprawa podlega rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym (art. 148 § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Rozprawa ma charakter obligatoryjny w przypadkach określonych w art. 742 § 2, art. 753¹ § 2 i art. 754, a także 756¹ k.p.c.

2. Odnosząc się do treści § 2 komentowanego przepisu, należy wskazać, że w składzie trzyosobowym sąd w pierwszej instancji rozpoznaje sprawy określone w art. 47 § 2 k.p.c. Jednak prezes sądu może zarządzić rozpoznawanie sprawy w składzie trzech sędziów zawodowych, jeżeli uzna to za wskazane ze względu na szczególną zawłość lub precedensowy charakter sprawy (art. 47 § 4 k.p.c.).

3. Jak podkreśla się w literaturze, mimo że przepis art. 735 § 1 k.p.c. stanowi o rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym jedynie wniosku o udzielenie zabezpieczenia, trzeba przyjąć, iż będzie miał zastosowanie również w razie rozstrzygnięcia innych kwestii dotyczących zabezpieczenia, np. rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zabezpieczającego (art. 745 k.p.c.), przeznaczenia kwot uzyskiwanych z zarządu przymusowego na zaspokojenie uprawnionego

(art. 752⁴ § 3), wydania postanowienia stwierdzającego upadek zabezpieczenia (art. 754¹ § 3), jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, np. nie przewiduje rozprawy (J. Jagieła, *Komentarz do art. 735 k.p.c.*, [w:] *Kodeks...*, red. A. Marciniak, K. Piasecki, 2016).

4. Przesłanką wydania postanowienia w przedmiocie udzielenia zabezpieczenia, w sprawie o rozwód, w składzie jednego sędziego, jest wystąpienie przypadku niecierpiącego zwłoki. Przesłanka ta musi być wykazana przez uprawnionego. Przypadek taki będzie miał miejsce, gdy brak zabezpieczenia albo zwłoka w jego dokonaniu mogłaby narazić uprawnionego na szkodę (postanowienie SA w Łodzi z 28 stycznia 2011 r., I ACz 46/11, OSAŁ 2011, nr 2, poz. 15).

5. Jak wskazał Sąd Najwyższy, w razie uchylenia przez sąd II instancji postanowienia co do zabezpieczenia roszczenia i przekazania sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania, nie jest wymagana zmiana składu sądu I instancji przy kolejnym rozstrzygnięciu tej kwestii (uchwała SN z 15 stycznia 1992 r., III CZP 144/91, OSNC 1992, nr 7–8, poz. 131).

Art. 736 § 1. Wniosek o udzielenie zabezpieczenia powinien odpowiadać wymaganiom przepisanych dla pisma procesowego, a nadto zawierać:

- 1) wskazanie sposobu zabezpieczenia, a w sprawach o roszczenie pieniężne także wskazanie sumy zabezpieczenia;
- 2) uprawdopodobnienie okoliczności uzasadniających wnioski.

§ 2. Jeżeli wniosek o udzielenie zabezpieczenia złożono przed wszczęciem postępowania, należy nadto zwięźle przedstawić przedmiot sprawy.

§ 3. Wskazana w § 1 suma zabezpieczenia nie może być wyższa od dochodzonego roszczenia liczonego wraz z odsetkami do dnia wydania postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia oraz z kosztami wykonania zabezpieczenia. Suma ta może obejmować także przewidywane koszty postępowania.

§ 4. Jeżeli w ramach zabezpieczenia obowiązany składa sumę zabezpieczenia, sumę tę umieszcza na rachunku depozytowym Ministra Finansów, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

1. Wniosek o udzielenie zabezpieczenia jest kwalifikowanym pismem procesowym, a więc powinien spełniać wymogi formalne pisma procesowego (art. 125 § 2 k.p.c.) oraz wymogi szczególne, które zostały określone w komentowanym przepisie. Co do zasady wniosek ten przybiera więc formę pisma procesowego. Jednak w sytuacjach określonych wyraźnie przez ustawodawcę może on przybrać inną formę. Zgodnie z art. 466 k.p.c., pracownik lub ubezpieczony działający bez adwokata bądź radcy prawnego może zgłosić w sądzie właściwym ustnie do protokołu powództwo oraz treść środków odwoławczych i innych pism procesowych. Treść tego przepisu uzasadnia stanowisko,

że w tym przypadku również wniosek o udzielenie zabezpieczenia może zostać zgłoszony ustnie do protokołu. Z kolei np. w postępowaniu uproszczonym wniosek o udzielenie zabezpieczenia, zgłoszony w pozwie, powinien być sporządzony na urzędowym formularzu przewidzianym dla pozwu (art. 505² k.p.c.).

2. Sąd jest związany granicami wniosku co do zakresu i sposobu zabezpieczenia (art. 738 k.p.c.), chyba że wniosek o udzielenie zabezpieczenia został złożony w sprawie, w której postępowanie może zostać wszczęte z urzędu (art. 732 *in fine* k.p.c.).

3. Jeżeli wniosek o udzielenie zabezpieczenia nastąpi przed wszczęciem postępowania, należy w nim zwięźle przedstawić przedmiot sprawy, ponieważ sąd musi mieć możliwość oceny, czy sprawa ma charakter cywilny ze względu na rodzaj dochodzonego w przyszłości roszczenia oraz elementy stanu faktycznego wskazanej sprawy.

4. Jeżeli wniosek ma braki formalne, przewodniczący zwraca wniosek bez wzywania wnioskodawcy do jego uzupełnienia (art. 738 *in fine* k.p.c.). W sprawach wszczynanych z urzędu braki formalne wniosku nie stanowią przeszkody do udzielenia zabezpieczenia, ponieważ udzielenie zabezpieczenia jest dopuszczalne z urzędu.

5. Sposób sądowego zabezpieczenia powinien pozostawać w związku z przyszłą realizacją roszczenia w razie jego uwzględnienia o tyle, że ma zapewnić zaspokojenie dochodzonego w pozwie żądania (orzeczenie SN z 28 listopada 1961 r., II CZ 167/61, OSN 1963, nr 6, poz. 119). Stanowisko to nie wyklucza możliwości wskazania kilku sposobów zabezpieczenia roszczenia w jednym wniosku o jego udzielenie. Jeżeli wniosek o udzielenie zabezpieczenia strona złoży do sądu polubownego, jako właściwego sądu, może wskazać sposób zabezpieczenia, jaki uzna za właściwy ze względu na przedmiot sporu, nawet niewskazany w ustawie procesowej (art. 1181 § 1 k.p.c.).

6. Wskazanie sposobu zabezpieczenia jest konieczne ze względu na obowiązującą w postępowaniu zabezpieczającym zasadę związania sądu treścią wniosku o udzielenie zabezpieczenia i odpowiada podobnym celom jak dokładne oznaczenie w pozwie dochodzonego żądania (art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c.) (wyrok SA w Lublinie z 15 października 2013 r., I ACa 408/13, LEX, nr 1402936). Sąd związany jest wskazanym we wniosku sposobem zabezpieczenia, musi przy tym być to sposób przewidziany w przepisach prawa (postanowienie SA we Wrocławiu z 19 kwietnia 2012 r., ACz 685/12, LEX, nr 1171390). Wskazanie sposobu zabezpieczenia w sprawach dotyczących roszczeń pieniężnych polega na wymienieniu środka wskazanego w art. 747 i n. k.p.c. Nie jest wykluczone wskazanie przez uprawnionego dwóch lub więcej sposobów zabezpieczenia w sposób alternatywny lub ewentualny. Wówczas sąd, kierując się treścią art. 730¹ § 3 k.p.c., powinien zastosować taki sposób, który zapewni uprawnionemu